

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 243 — GOD. VI.

ŠIBENIK, 8. SVIBNJA 1957.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Proslava Prvog maja Šibenik

Šibenik je u svečanom i vedrom raspoloženju dočekaio međunarodni praznik rada — 1. maja. Svijetleći natpisi na javnim zgradama, brojne zastave, zelenilo i ukrasni izlozi skladno su upotpunjavali sliku prazničkog raspoloženja. Početak proslave obilježen je zvukom sirena brodova, željeznice i tvornica, paljenjem vatri uzduž luke i ophodom glazbe gradskim ulicama. U Narodnom kazalištu održana je svečana akademija na kojoj je o značenju 1. maja govorio predsjednik Kotarskog sindikalnog vijeća Ivo Ninić. Nakon toga izveden je kulturno-umjetnički program u kojem su sudjelovali solisti i baletni ansambl Narodnog kazališta, vokalni zbor »Kola« i balet Centralnog omladinskog kulturnog društva.

1. maja bio je uglavnom ispunjen raznim sportskim takmičenjima. Ujutro su veslači »Krke« prodefilirali u šibenskoj luci, a zatim je održana tradicionalna trka čamaca Jugoslavenske ratne mornarice. U toku dana organizirana su takmičenja u gađanju malokalibarskom puškom, zatim u stolnom tenisu, odbojki, kuglanju, nogometu i šahu uz sudjelovanje ekipa Radničke sportske djelatnosti, JRM, »Partizan« i »Šubičevac«. Prije podne šibenska narodna glazba održala je u gradskom perivoju promenađni koncert.

Radni kolektivi i društvene organizacije priredili su drugog dana proslave brojne izlete za svoje radnike i službenike u Postojnu, Rijeku, Sinj, Vrljiku, Zadar, Split kao i u mjesta bliže okolice.

Knin

U bogatom zelenilu okolice, zastavama i cvijeću, pod prvomajskim parolama, pun radosti — to je bio izgled Knina za vrijeme prvomajskih praznika.

Uoči same proslave održana je svečana akademija u Domu JNA. Za to vrijeme na Dinari, Promini, Kozjaku i drugim vrhovima razgurala su se prvomajske vatre. Kninska tvrđava bila je obasjana plamenom bezbrojnih vatri. Reflektori sa staničnih tornjeva prosipali su mlazove svijetla u čast Praznika rada.

Prvog maja u rano jutro vojna muzika je prošla gradom svirajući koračnice, a oko 10 sati uslijedilo je svečano otvorenje novog kninskog muzeja. U toku dana održavana su natjecanja u okviru Radničke sportske djelatnosti, kao i nogometna utakmica između pripadnika kninskog garnizona i »Dinara«.

Drugog maja građani Knina proveli su dan na tradicionalnom izletu u Burumu, a pojedini kolektivi i članovi društava organizirali su izlete u bližu i daljnju okolicu. Uvečer je grupa članova Beogradske komedije izvela humoriistički program u Domu JNA.

U selima kninske općine također je svečano proslavljen Prvi maja. Održane su brojne kulturno-prosvjetne, zabavne i sportske priredbe.

Povodom Prvog maja u Kninu: u bili aranžirani izlozi slika iz života i rada našeg odrada u Egiptu, te pripadnika kninskog garnizona. Vrlo lijepo je bio uređen izlog Tvornice vijaka, kao i kninskih ferijalaca.

Primošten

Praznici radnog naroda prodrli su polako već i u selu i u njima duboko uhvatili korijen. Ovogodišnji Prvi maja u Primoštenu imao je zaista karakter općenarodnog (Nastavak na 2. stranu)

Plenum općinskog odbora SSRN Drniš „Gradina“ se takmiči ZA VISOKE PRINOSE U VINOGRADARSTVU

Nedavno je u prostorijama Općinskog sindikalnog vijeća u Drnišu održana sjednica plenuma SSRN općine Drniš. Ovom plenumu je prisustvovao Miro Kubač, potpredsjednik Kot. NO Šibenik, kao i sekretar Općinskog komiteta SK Šain Vlade.

Plenum je raspravljao o društvenom upravljanju i Prvom kongresu radničkih savjeta, te o proslavi Dana mladosti.

Mijo Lemo, narodni poslanik Vijeća proizvođača, govorio je o pripremama za izbore radničkih savjeta.

Što se tiče poljoprivrednog takmičenja, prijavile su se zadruge iz

IZABRANI POGONSKI RADNIČKI SAVJETI

Nakon izbora pogonskih radničkih savjeta Boksitnih rudnika Drniš održane su prve sjednice. Pri ovom kolektivu, izabrana su tri pogonska radnička savjeta. Za predsjednika pogonskog savjeta Drniš izabran je Perlić Drago — omladinac, mašinski tehničar, u pogonskom savjetu »Kalun« izabran je Marin Šime — rudar, a za predsjednika pogonskog radničkog savjeta »Promina«, izabran je Čupić Grgo — rudarski tehničar.

Prva sjednica radničkog savjeta Boksitnih rudnika Novim snagama

U novoizabrani radnički savjet Boksitnih rudnika Drniš izabrano je 35 članova.

Prvu sjednicu otvorio je najstariji član ranijeg radničkog savjeta Šupe Luka. Kolundžić Nikola podnio je izvještaj izborne komisije. On je istakao, da su izbori provedeni po izbornim jedinicama, koje su obuhvatile 3 glavna pogona. Nakon toga on je upoznao prisutne sa rezultatima glasanja, iz kojih se može vidjeti da su izabrani oni drugovi koji su bili predloženi na konferenciji radnog kolektiva.

Nakon što je usvojen izvještaj, prešlo se na izbor predsjednika radničkog savjeta i njegovog zamjenika. Jednoglasno je izabran Matić Frane, upravnik pogona Kalun, koji radi 25 godina u ovom kolektivu, a za njegovog zamjenika

Knina, Kistanja i druge, a iz Drniša poljoprivredna zadruga »Gradina«, koja će se takmičiti za visok prinos u vinogradarstvu. U vezi ovog takmičenja, kako se ističe na plenumu, ne će se ići na šire razmjere, jer nedostaju finansijska sredstva. Istaknuto je, da se sprovedu mjere takmičenja u oslobađanju polja od vode, podizanju voćnjaka, čišćenju kanala i propusta u Petrovom polju, stvaranju ograna pri poljoprivrednim zadrugama, kao i na udruživanju seljaka. Predloženo je da se pri SSRN formira komisija za takmičenje.

Naglašeno je također da na području Štikova i Čvrčljeva postoje primjerna grla ovaca, te bi bilo potrebno odvojiti jedan dio novčanih sredstava i nagraditi one stočare, koji bi služili za primjer ostalim uzgajivačima. Predloženo je, da se već jednom počne sa mehanizacijom ovaca i otvaranju jedne mljekarne. Zatim se raspravljalo o formiranju školskih zadruga.

U diskusiji je Miro Kubač govorio o perspektivnom planu kotara, te formiranju odbora za perspektivni razvitak općine Drniš.

— m —

Izabran radnički savjet u rudniku Siverić . . .

U Rudniku ugljena završeni su izbori za radnički savjet za koji su izvršene solidne pripreme. U predizbornim pripremama održane su tri konferencije na kojima se govorilo o značenju izbora. Članovi bivšeg radničkog savjeta položili su pred kolektivom račun o radu savjeta u 1956. godini kao i godišnju bilancu. Tom prilikom je istaknuto da je učinak proizvodnje bio daleko bolji nego ranijih godina. Savjeti po pogonima su ukinuti zbog njihove slabe aktivnosti i nedovoljne organizacije. Momentano najveći problem kolektiva predstavlja oko 2000 tona sitnog ugljena, koji već duže vrijeme leži u Siveriću. Ta količina ugljena nije mogla biti plasirana zbog remonta peći u tvornici cementa »10. kolovoz.« (J.)

. . . i tvornici vijaka u Kninu

Predizborni sastanci u Tvornici vijaka u Kninu odvijali su se u znaku poboljšanja proizvodnje, radne discipline, higijensko-tehničkih zaštitnih mjera, štednje materijala i t. d. Na proizvodnom savjetovanju sudjelovao je čitavi kolektiv. Uočeno je osjetno poboljšanje u procesu proizvodnje, koja je u I. kvartalu ove godine za dva puta veća nego u istom razdoblju prošle godine. U pripremama za izbore aktivno su učestvovali organizacije SK, zatim sindikalna i omladinska organizacija. U novi radnički savjet izabrano je 30 članova sa predsjednikom Brankom Đurićem na čelu. Savjet sačinjavaju većinom mladi ljudi, koji su i u ranijem savjetu postigli vidne rezultate. (J.)

NA PODRUČJU NO OPĆINE DRNIŠ 97 STIPENDISTA

Narodni odbor općine Drniš stipendira u ovoj godini 97 stipendista. Između ostalih stipendije će koristiti 50 učitelja, 3 stručna učitelja, 1 na Višoj pedagoškoj školi, 4 na Prirodoslovnom-matematskom fakultetu, 2 na Filozofskom, 4 Medicinskom fakultetu, 4 na Pravnom fakultetu i t. d.

— m —

Jedinstvo u akciji

— POVODOM SKUPŠTINSKE REZOLUCIJE O PERSPEKTIVNOM RAZVITKU POLJOPRIVREDE

Savezna narodna skupština donijela je Rezoluciju o perspektivnom razvitku poljoprivrede i zadrugarstva. Rezolucija je ustvari zajedničko djelo mnogobrojnih učesnika: od poljoprivrednih organizacija, srezova i komuna preko poljoprivredno-šumarskih komora, republičkih organa i Saveznog izvršnog vijeća do Savezne skupštine. Naime, elaborat koji je Savezno izvršno vijeće podnijelo Skupštini, a koji je poslužio kao osnova obimnoj i sadržajnoj skupštinskoj diskusiji, izrađen je uz učešće svih ovih organa i organizacija, odozdo do vrha. Ovo jedinstvo u određivanju smjernica agrarne politike zaslužuje punu pažnju ne samo radi demokratičnosti postupka već i zato što tako donijeta rezolucija još više čvraveže na jedinstvo svih ovih faktora pri njenom sprovođenju u život, obavezuje na jedinstvo u akciji. A, kolikogod je bilo presudno odrediti buduću agrarnu politiku tek tako isto je važno sprovesti u djelo ono što je rezolucijom naloženo.

Ako stvari posmatramo sa tog stanovišta, treba jasno reći i to da je donošenjem rezolucije prošao period velikih diskusija o poljoprivredi i da je nastupio period u kome će ostvareni rezultati u poljoprivrednoj proizvodnji i u izgradnji socijalističkih odnosa u selu biti glavno mjerilo.

Tri stvari su odsad obavezne i o njima više nema diskusije.

Prvo, naš proizvodni zadatak je intenziviranje poljoprivrede, t. j. postizanje maksimalnih prinosa na svakom hektaru zemlje, po grlu stoke i povećanjem produktivnosti rada po čovjeku. To se može postići samo primjenom modernih sredstava za proizvodnju, znatnih investicionih i obrtnih ulaganja, punim angažiranjem naučnih radnika i stručnjaka i cjelokupne mreže poljoprivredne službe. U poljoprivredi treba, dakle, postepeno sprovesti tehničku revoluciju snabdijevajući ovu granu svim sredstvima koja omogućavaju veći prinos, imajući pritom u vidu realne ekonomske mogućnosti zemlje u skladan razvoj svih privrednih grana, ali i to da poljoprivreda mora biti posebna briga svih organa koji određuju i sprovode ekonomsku politiku. Zato rezolucija sadrži i konkretne ciljeve u snabdijevanju poljoprivrede traktorima, vještačkim đubrivom i drugim sredstvima, kao i proizvodne ciljeve u povećanju prinosa žita, stoke i stočnih proizvoda, kukuruza itd.

Drugo, što također više ne može biti predmet diskusije jeste stanovište da se intenzivna proizvodnja može ostvariti samo preko socijalističkih oblika proizvodnje i socijalističkih poljoprivrednih organizacija. Ovo stanovište proističe iz ekonomske i društveno-političke postavke da je unapređenje poljoprivredne proizvodnje i socijalističke preobražaj sela u našim uslovima jedinstveni proces koji se ni na koji način ne može razdvojiti. Onda će glavni nosioci proširene reprodukcije u poljoprivredi (stalnog uvećavanja proizvodnih snaga) i organizatori

poljoprivredne proizvodnje biti samo organizirane socijalističke snage koje treba razvijati prema specifičnim uslovima i mogućnostima pojedinih reiona. Te snage su: oko tri hiljade krupnih gazdinstava (poljoprivrednih dobara i seljačkih radnih zadruga), cijela mreža poljoprivrednih ustanova i službi sa više hiljada poljoprivrednih stručnjaka. Sve ove organizacije — zemljoradničke zadruge, dobra i seljačke radne zadruge — podjednako će se smatrati socijalističkim, a u njihovom razvoju prednost će se davati onima od njih koje budu pokazale najbolje rezultate u povećanju prinosa, rentabilnosti proizvodnje i mogućnosti masovne modernizacije poljoprivrede.

Treće, ovako formulirana agrarna politika je ekonomska i društveno-politička realnost i nužnost zemlje, a dosadašnja iskustva pokazuju da je ova politika moguća sprovesti s uspjehom.

To je što se tiče određivanja smjernica agrarne politike. A u izvršenju ove politike svi faktori imaju svoja prava i dužnosti i svi oni u akciji čine cjelinu.

Savezni i republički organi, na primjer imat će dužnost da stvore još povoljnije uslove za realizaciju ciljeva postavljenih u rezoluciji. Tu prije svega dolazi ekonomski realno izračunavanje i najkorisnije opće usmjeravanje sredstava za ulaganje u poljoprivredu. Zatim, i naročito, donošenje novog Zakona o zadrugama koji bi omogućio da zemljoradničke zadruge sa još više uspjeha ostvaruju njihov osnovni zadatak — spajanje dijelova za rad: zemlje, osnovnih sredstava i radne snage individualnih poljoprivrednih proizvođača sa društvenim sredstvima za rad i društvenim finansijskim sredstvima iz čega treba da rezultira veći prinos proizvodnje za tržište, niže cijene koštanja i rentabilno poslovanje s jedne strane, uz istovremeno jačanje socijalističkih društvenih odnosa u selu s druge strane. Također, potrebno je usavršiti kreditni sistem i tehniku kreditnog poslovanja tako da kreditiranje zadruga i drugih socijalističkih organizacija bude elastičnije i efikasnije. Jednom riječju, treba stvoriti uslove za stabilizaciju i jačanje socijalističkih elemenata koji se formiraju u odnosu između zadruga i individualnih poljoprivrednika, jer je to, ustvari, proces podrštavanja proizvodnje i proširene reprodukcije u poljoprivredi. A to je suština cijele agrarne politike.

U nastupajućem periodu ostvarivanja postavljenih ciljeva i postizanja predviđenih rezultata težište će biti na srezovima i komunama i na poljoprivrednim organizacijama (zemljoradničkim zadrugama, dobrima, seljačkim radnim zadrugama). Najekonomičnije korišćenje sredstava iz poljoprivrednih fondova i stvaranje novih sredstava za poljoprivredu, otvaranje novih pogona i poljoprivrednih djelatnosti, mobilizacija svih političkih i ekonomskih snaga u srezu i općini (Nastavak na 2. strani)

Iz zemlje i svijeta

PREDSDJEDNIK TITO PRIMIO je libansku vojnu delegaciju na završetku njene posjete Jugoslaviji.

U BEOGRADU JE ODRŽANA TRADICIONALNA prvomajska parada uz učešće jedinica JNA i fiskulturnih organizacija. Paradi je prisustvovao predsjednik Tito.

DRŽAVNI SEKRETAR ZA INO ZEMNE POSLOVE Koča Popović izjavio je da je egipatska vlada svojom deklaracijom o Sueskom kanalu dala pun doprinos reguliranju spora oko Sueskog kanala.

ZVANIČNI JUGOSLAVENSKI PREDSTAVNIK izjavio je da je osnovana ocjena Balkanskog saveza koja je iznesena u zajedničkoj albansko-sovjetskoj deklaraciji po tpsanoj u Moskvi.

KOMANDANT SNAGA UN na Srednjem Istoku general Berns izvršio je smotru jugoslavenskog odreda koji se vraća u zemlju i odao priznanje jugoslavenskim trupama.

U BUDIMPESTI JE POTPISAN SPORAZUM o korišćenju dvogodišnjeg kredita od 2 milijuna dolara, koji Jugoslavija pruža Mađarskoj za nabavku robe u Jugoslaviji.

EGIPATSKI PREDSDJEDNIK NASER vodio je razgovore s jugoslavenskim ambasadorom u Kairu Josipom Đerdom, pred njegov povratak u Beograd na konsultiranje s vladom.

PREDSDJEDNIK MAĐARSKE VLADE Janoš Kadar govorio je na mitingu u Budimpešti i založio se za održavanje srdačnih i prijateljskih odnosa između Mađarske i Jugoslavije.

SOVJETSKA VLADE OZBILJNO JE UPOZORILA Zapadnu Njemačku na opasnosti kojima se izlaže uvođenjem atomskog naoružanja u Bundesver i stvaranjem baza Atlantskog pakta na njenoj teritoriji.

U JORDANU SU ZAVEDENI PRIJEKI vojni sudovi i naimenovani vojni guverneri.

SOVJETSKI PREDSTAVNIK ZORIN podnio je Potkomitetu za razoružanje memorandum sovjetske vlade o sprovođenju djelomičnih mjera na polju razoružanja i deklaraciju o mjerama za jačanje svjetskog mira i međunarodne sigurnosti.

U JAPANU JE DEMONSTRIRAO oko tri milijuna radnika protiv užeg povezivanja Japana sa Sjedinjenim Američkim Državama i protiv eksperimenata nuklearnim oružjem. (S. S.)

Šibenik: Pogled sa Šubičevca

Foto Brkan - Zadar

Proslava Prvog maja Primošten

(Nastavak sa 1. strane)
praznika u punom smislu te riječi. Svi su se založili da proslava tog dana ispadne što ljepša i u tome su potpuno uspjeli. Akademiju uoči Prvog maja održali su učenici Narodne osmogodišnje škole u dvorani zadrugnog doma, koja je bila izvanredno dobro posjećena, pa se može reći da je zaista došlo sve, što je moglo doći.

U zoru Prvog maja objavila je vatrogasna glazba po ulicama sela da je tog dana praznik radnog naroda, i čitavog dana osjećalo se u selu praznično raspoloženje. Navečer prikazivana su u zadrugnom domu dva kratka filma besplatno, koji su i opet bili vrlo dobro posjećeni, a poslije toga bio je ples. Drugog dana praznika priredjen je kolektivni izlet na otočić Maslinovik.

Vodice

Uoči proslave nakon vatrometa održana je svečana akademija, na kojoj je o značenju Prvog maja govorio sekretar osnovne organizacije SK Vodice Miro Prizjak. Nakon toga izveden je kulturno-zabavni program uz učešće DTO »Partizan«, Vodičke glazbe i pjevačkog zbora osmogodišnje škole.

1. maja Vodice su bile u prazničkom raspoloženju. DTO »Partizan« organizirao je »Prvomajsku trku« u kojoj je uzelo učešća 52 pripadnika svih kategorija »Partizana«. U konkurenciji pionirki prvo mjesto je zauzela Bilan Biserka, kod pionira Šprljan Mirko, kod omladinke Roca Katica a kod omladinaca Šprljan Branko. U posljednjoj i ujedno najzabavnijoj trci članova pobijedio je Čičin-A. Siniša. Na turniru u malom rukometu između I. i II. ekipe DTO »Partizana« i ekipe osmogodišnje škole prvo mjesto zauzela je ekipa »Partizan« I., a zatim slijede »Partizan« II. i osmogodišnja škola. Nakon toga sastale su se ženske ekipe »Partizana« i osmogodišnje škole. Pobjeda je pripala »Partizanu« s rezultatom od 3:1 (1:0).

I čitavo posljedno bilo je ispunjeno raznovrsnim programom.

DTO »Partizan« izveo je svoj prvi javni nastup u vježbama na spravama i prostim vježbama u kome su učestvovali sve kategorije društva sa preko 70 vježbača. Na večer je mjesna glazba izvela koncert, koji su mještani topio pozdravili, a u Zadrugnom domu održana je kino predstava s domaćim filmom »Opsada«.

Nogometna sekcija DTO »Partizan« odigrala je utakmicu s »Mornarom« iz Zlarina. Pobjedili su domaći s rezultatom 4:1 (3:0).

(A. E.)

Kistanje

U Kistanjama i okolici svečano je proslavljen 1. maja. Gotovo u svim većim mjestima održane su akademije, a u Đevrskama je priredena kulturna smotra učenika i omladine sa zabavnim programom. U Kistanjama je SKD »Prosvjeta« prikazala dramski komad »Kvejl Lan«, koji je izveden sa dosta uspjeha.

Uoči 1. maja u Kistanjama je održana bakljada. (B. P.)

Siverić

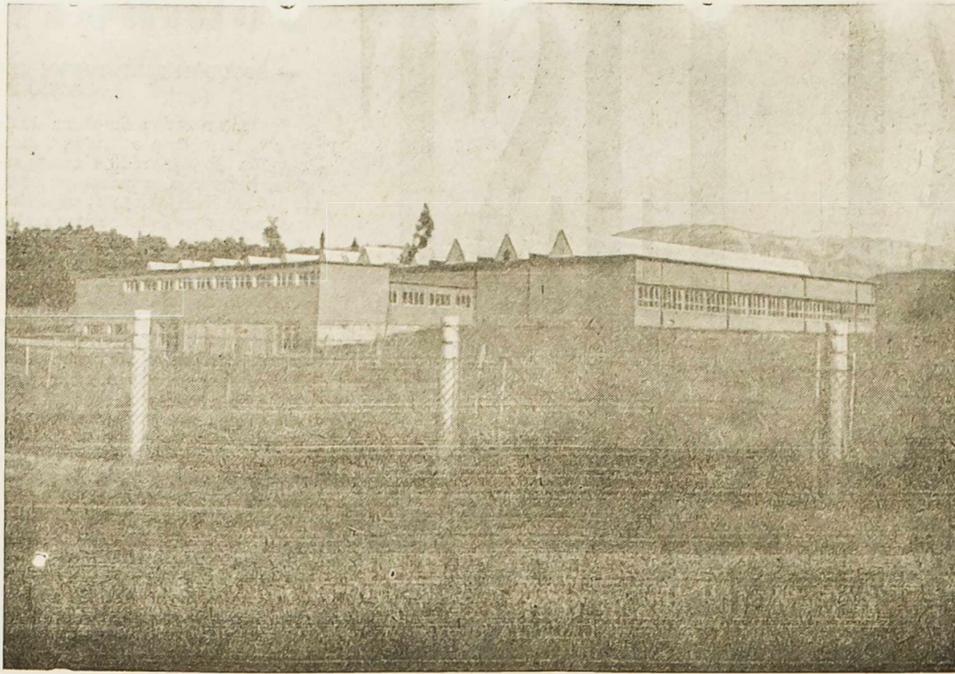
Uoči 1. maja organizirana je u Siveriću povorka uz sudjelovanje limene glazbe, a na svim većim uzvisinama paljene su vatre. U Radničkom domu priredena je akademija. 1. i 2. maja Rudnik ugljena organizirao je izlete u Drvar, Vrljiku, Sinj i Zadar.

U Domu kulture u Biočiću održana je svečana akademija na kojoj su učenici šestogodišnje škole izveli kulturno-umjetnički program. (D. C.)

Sahrana posmrtnih ostataka prvoborca Davida Bajića

U Biskupiji je 5. o. mj. izvršena svečana sahrana posmrtnih ostataka prvoborca Davida Bajića, organizatora ustanka u ovom kraju, koji je prilikom jednog okršaja sa neprijateljem i domaćim izdajnicima u ljeto 1942. poginuo na Bralovcu više sela Kovačica.

Na sahrani, kojoj je prisustvovalo mnoštvo naroda, omladine i pionira, govorio je Dušan Popović, predsjednik NO općine Knin.

Tvornica vijaka u Kninu

Zabilježeno u kninskoj tvornici vijaka

SIROVINE SU PROBLEM

Bruje mašine u tvornici mladih, do 80 tona. Međutim, plan traži 100 tona mjesečno. Zapravo još i više, da bi se nadoknadilo ono što se nije moglo ostvariti u prvom tromjesečju. To je zadatak čitavog kolektiva.

Kada se govori o ovoj tvornici, onda se redovito pokreće problem sirovina, naročito za kvalitetne proizvode. Neke od naših čeličana su u stanju da barem djelomično zadovolje potrebe, dok će se za ostalo trebati orijentirati na uvoz. Ispituju se ponude iz ČSR i Austrije, kako bi se omogućila nesmetana proizvodnja. Kad bi tvornica vijaka u Kninu imala odgovarajuće sirovine, onda bi mnogo toga bilo skinuto sa dnevnoga reda. Potrošači iz zemlje prihvatili bi svu njezinu proizvodnju. Osim toga, mora se proizvoditi za izvoz da bi se mogle uvoziti kritične sirovine. Zaključen je ugovor sa Bugarskom za isporuku 50 tona vijaka različitog asortimana. I tako će uskoro proizvoditi tvornice vijaka preći granicu i utrti putove za nove narudžbe i nove isporuke. Čitav kolektiv je ozbiljno shvatio svoj zadatak, jer se ne želi poigrati imenom i ugledom svoje tvornice. Osim toga na dobrom su putu i pripreme za plasman robe u nekoliko zemalja Bliskog Istoka.

Jedinstvo u akciji

(Nastavak sa 1. strane)

za ostvarenje ciljeva iz rezolucije i iz budućih godišnjih društvenih planova — to su njihovi zajednički zadaci u praksi. Zemljoradničke zadruge, posebno, imat će u vidu dvije stvari. Prvo, da je svaka njihova kooperacija s individualnim seljacima ekonomski odnos i da zato ovaj odnos mora donijeti ekonomsku dobit i zadržati seljaka. Čobstranu dobit, međutim, treba ostvariti takvim ekonomičnim poslovanjem zadruge da kooperacija ne dovede do poskupljenja proizvodnje. Drugo, zadruge ne smiju dozvoliti da u njima prevladaju antisocijalističke tendencije: da postanu ili samo uslužni servis individualnih seljaka ili kolektivna kapitalistička poduzeća koja sav višak prihoda dijele svojim članovima. Od budnosti narodnih odbora općina i srezova i u ovom pravcu u mnogome će zavisiti ostvarenje agrarne politike i konkretnih ciljeva predviđenih u rezoluciji Savezne skupštine.

Vellbor Popović

ISTO PITANJE NA NEKOLIKO KONFERENCIJA

Održano je već nekoliko godišnjih konferencija SSRN i SK, a isto pitanje postavili su članovi nekoliko puta, a to je: Da li bi se privatni poljoprivredni proizvođači mogli zdravstveno osigurati, ili da daju svoje udjele, pa da oni i njihova obitelj imaju bar popusta prilikom traženja i korištenja liječničke pomoći. Ako to ne može učiniti koja masovna organizacija, ili Narodni odbor, može li to bar opća poljoprivredna zadruga, čiji su članovi i oni.

I nakon duge diskusije i nekoliko vrlo lijepih prijedloga svakoga puta na godišnjoj skupštini opće poljoprivredne zadruge, može se čuti: »Da li se i privatni poljoprivredni proizvođači uz pomoć zadruge mogu zdravstveno osigurati?«

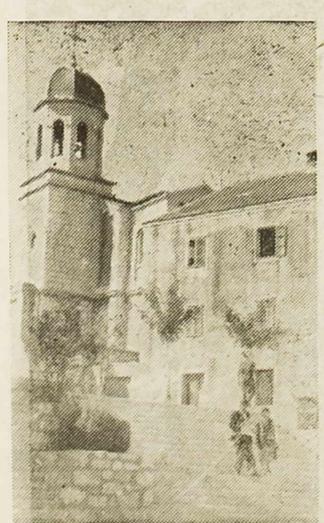
Nažalost, iako postoje za to povoljni uvjeti, do danas nije ništa učinjeno u tom pravcu. (D. M.)

Rudna bogatstva na području općine Drniš

Područje općine Drniš bogato je boksitom i ugljenom.

Kroz ovu godinu Boksitni rudnici povećali su svoju proizvodnju. Dok je 1953. godine u drniškim rudnicima iskopano 115 hiljada tona boksita, ove godine proizvodnja je porasla više nego ikada — ona iznosi 233.555 tona.

Drniški rudnici, kada bi povećali svoju opremu, davali bi znatno veće količine, jer su naslage rude ogromne. Danas je najjače rudište »Kalun« kod Trbounja, koje ima najbolju rudu sa najmanje silicija

Drniš

i najveći postotak aluminija. Pored rudišta »Kalun«, boksit se vadi u rudokopu »Dračec«, »Promina«, te rudištu kod Ervenika u Bukovici.

Rudnik ugljena u Siveriću ubraja se među najstarije u zemlji. Priče o iscrpljenim rezervama ove rude zabrinule su ljude ovog kraja koji već decenijama prenose rudarska iskustva od generacije na generaciju. Umjesto zatvaranja ugljenokopa, uslijedilo je otvaranje novih jama. Boljom organizacijom rada i korištenjem novih pogona, uspjelo je postići najveći otkop ugljena u jednoj godini. Pronađeni su novi rejonji ugljena u neposrednoj blizini, čije rezerve osiguravaju još oko 20 godina iskoristavanje ove važne rude u industriji.

Pored boksita i ugljena, na području općine Drniš nalaze se i druge rude. Najveća nalazišta su bentonita. Najveća nalazišta ove gline pružaju se oko sela Štikova i Baljci, i to uglavnom na površini i u gornjim slojevima zemlje.

Bentonit ima veoma široku primjenu u industriji i raznim granama proizvodnje, te služi kao primjena u proizvodnji papira, sapuna i boja, a zatim se koristi kao vatrootporni materijal za kalupe i keramične proizvode.

Pored bentonita, nalaze se nalazišta kvarca, kvarcnog pijeska, gipsa, kaolina te raznobojnog mramora u (Kričkama, Žitnici i Sedramiću, te manganove rude.

(V. M.)

Iz drniške općine

Elektrifikacija nekoliko sela

U nekoliko sela ove općine vrše se pripreme za elektrifikaciju, a u nekim selima su radovi u punom toku. Mještani sela, uz pomoć narodne vlasti, uspješno sprovode u djelo svoje planove.

Tako na primjer: u Gornjim i Donjim Kričkama, održan je sastanak, gdje je formiran odbor od 20 članova, a malo kasnije održan je i zbor birača, na kojem je zaključeno, da se u vremenskim razmacima sakupe novčana sredstva, a uložiti će se i dio samodoprinosu u vidu poreza.

U prvoj etapi izgradit će se projekt, te će se odmah prići izgradnji dvije trafostanice za Gornje i Donje Kričke, te radu na mreži niskog napona.

Mještani su s oduševljenjem prihvatili ovu inicijativu. Za radove predviđa se iznos od 6 milijuna dinara.

U Kadinoj Glavici, vrše se također radovi na elektrifikaciji ovog sela. Ovih dana završit će se izgradnja trafostanice. Uredaji su jednim dijelom nabavljeni, a za ostale dijelove trafostanica obećana je pomoć od strane NO općine. Postoje izdaci, ukoliko NO općine pribavi ove dijelove, da se 27. VII. na Dan ustanka jedan dio Kadine Glavice osvjetli. Mještani ovog sela izradili su za cestu šljunak u vrijednosti od 700.000 dinara, koji će se iznos uložiti za dovršenje ovih objekata.

U Ružiću je također formiran odbor za elektrifikaciju. Vrše se pripreme na sabirnoj akciji u selu. Mještani su razvrstani u tri kategorije u vezi doprinosa za elektrifikaciju sela. Mještani očekuju pomoć svojih iseljenika iz SAD, koji će im kroz najkraće vrijeme poslati novac za izgradnju objekata za elektrifikaciju.

Mještani Matić Tončić — tehničar, nastanjen u Splitu, obećao je

besplatno izraditi projekt za elektrifikaciju svog sela. Projekt se nalazi u završnoj fazi i bit će ovih dana predan na reviziju, te čim bude revidiran, odmah će se prići izvođenju radova.

Na području Miljevac, također se vrše radovi na elektrifikaciji Rupe za stupove su iskopane. Jedino nedostaju bakreni vodiči, a ukoliko se pribor nabavi, mogli bi se radovi završiti do sela Gornjih i Donjih Brijšana i Drinovaca.

I u Pakovom selu se također vrši sabirna akcija u vezi elektrifikacije sela. Svaka obitelj se obavezala da zasadi 1000 strukova duhana, gdje bi se sav dobitni novčani iznos upotrebio u svrhe elektrifikacije.

Uskoro će se održati zbor birača, na kome će se formirati odbor za sprovođenje elektrifikacije ovog sela.

PREDAVANJE DRUŠTVA

»NAŠA DJECA«

Sekcija za rad sa roditeljima u okviru društva »Naša djeca«, održala je predavanje: »Učenje srednjoškola i izbor zvanja djece«. Predavač Milan Velić-učitelj.

Pored roditelja, ovom predavanju prisustvovali su i učenici VIII. razreda Narodne osmogodišnje škole. — m —

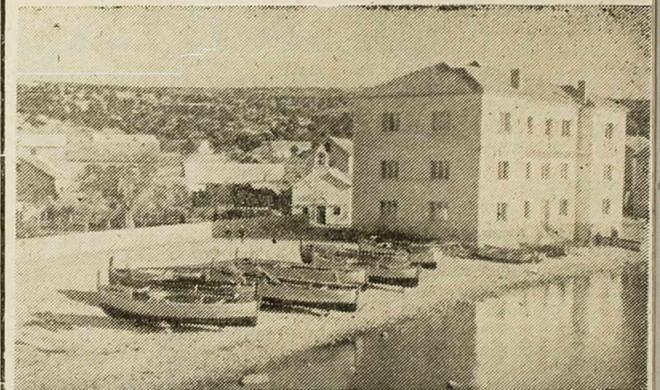
PRIPREMA HAJKE NA VUKOVE

Na području Zagore primijećeni su vukovi, koji nanose štete ovčarima. Lovačko društvo iz Zagore uz pomoć lovačkog društva »Kamenjarka« iz Drniša sprovede će akciju za njihovo uništavanje.

U ovoj akciji mještani Zagorskih sela pružit će punu pomoć članovima lovačkih društava. — m —

Bilješka

Koraci naprijed

Nije lako kretati naprijed po ovim krševitim bespućima i to naročito u ovim krajevima i selima, gdje nema nikakve industrije, i gdje se svijet stoljećima bavi samo poljoprivredom — uzgojem vinove loze i maslina.

Pa ipak, i u selima primoštenke općine, a napose u samom Primoštenu, iznađaju nas od vremena na vrijeme nešto novo, nešto čega još jučer nije bilo.

Jedne večeri, prije nekoliko mjeseci, zasjalo je električno svjetlo u kućama i na ulicama Primoštena. Skromno dođuše, svega par sati navečer, ali, ipak odviknulo je ljude od stare stoljetne petrolejke i oživjelo u njima želju i nastojanje za priključak na dalekovod, kako bi struju mogli imati i danju i da je mogu koristiti za kuhanje i grijanje soba.

Još i danas ima Primoštenaca i Primoštenki, koji nikada nisu bili u kinu, jer nikamo nisu putovali iz svog sela, a ono nikada nije imalo kino, a prije tri tjedna pročitali su oglase po selu da je uvečer, u Zadrugnom domu prva kinopredstava.

Kako? Otkakle kino u Primoštenu?

Nabavila ga je Narodna osmogodišnja škola u Primoštenu, i otkada redovito svake subote i nedjelje navečer stanovnici Primoštena mogu da idu u kino i gledaju na strani dobre filmove. Škola je dala ideju nabavke uskotračne tonfilmske aparature, Poljoprivredna zadruga po-

mogla je materijalnim sredstvima da se ideja sprovede u djelo, i danas Primošten ima svoj kinematograf, u koji redovito svake subote i nedjelje mogu da idu ljudi iz Primoštena i okolice.

No nije ni to sve. Još malo i počeo će se graditi nova osmogodišnja škola u Primoštenu, jer je stara zgrada odslužila svoje i ne odgovara više potrebama i zahtjevima moderne nastave.

Odluka o gradnji nove školske zgrade donesena je na posljednjem zboru birača, održanom ovih dana u Primoštenu. Taj zbor birača je, ako se pravo uzme, mali historijski događaj za Primošten i okolice, jer je na njemu doneseno vrlo značajnih odluka.

A te su, uz odluku o izgradnji nove škole: odluka o priključku Primoštena i još nekih sela na dalekovod iz Ražina i odluka o popravku i uređenju ceste, koja spaja Primošten sa glavnom cestom Zadar — Split. I sve to nije sada više pitanje hoće li se to učiniti ili ne će, nego je učinjeno da se izvrši, i samo je još pitanje dana, kada će ti radovi biti završeni.

Sve su to nezapaženi izdaci, ali veliki koraci naprijed, koje narod Primoštena i okolice čini bez ikakve pomoći, vlastitim snagama, radom i zalaganjem, a u cilju boljeg i naprednijeg života toga kraja. To pokazuje da ima još mnogo toga da se uradi, ali i radi se. T. F.

Povodom osnivanja Patronažnog centra

NOVO U ZDRAVSTVU

Početkom prošlog mjeseca organiziran je pri Domu narodnog zdravlja Patronažni centar. To je lijepa i korisna novost u zdravstvenoj službi, pa je potrebno da se građanstvo upozna sa ciljem i načinom rada ovog centra.

Medicina je dugo bila, a još je i danas više zabavljena bolestima nego zdravljem. Svima je bila poznata krilatica: »Bolje je spriječiti nego liječiti«, ali je u tom pravcu bilo malo, a sistematski upravo vrlo malo učinjeno. Danas se u svijetu taj odnos mijenja i sve veća pažnja posvećuje se pre-

svih žena, koje nisu nepažljive, nerazumne ili naprosto glupe. Nekad su žene ovu naobrazbu sticale od starijih žena, koje su se smatrala »stručnjacima« za dječju njegu, jer su pokopale recimo petero-šestero djece. Danas taj zadatak mogu izvršiti samo školovane sestre ili liječnici. Postavlja se pitanje, zašto postoji tako velika razlika u smrtnosti djece kod raznih naroda? Statistike odgovaraju, da je smrtnost djece direktno ovisna o broju patronažnih sestara. Kao primjer može se navesti Engleska, gdje je uz veliki broj

Borba protiv alkoholizma izgleda na prvi pogled bezuspješna i to stoga, što nitko nije pokušao da ga suzbija kod nas. Upućujući roditelje kako će odgojiti djecu bez alkoholičnih navika, kako će im umjesto alkoholnih pića pružiti bolje i ljepše zamjene (sokove voća i povrća), ove će sestre utirati put jednog novog generaciji, koja će se čuditi a možda i stidjeti našeg vremena, vremena, kad je alkohol bio važan izvor bolesti, žalosti i socijalnih nedaća.

Patronažni centar ima za početak pet medicinskih sestara, ali će se u skorju budućnosti još proširiti. Tada će se proširiti i područje njegova djelovanja, jer će za početak obuhvatiti samo područje šibenske općine. Uskoro će se nabaviti i poseban auto za terenski rad po ostalim općinama našeg kotara. U svom radu centar će saradivati sa pojedinim odjelima Doma narodnog zdravlja, Higijenskom stanicom, Socijalnim odjelom NO općine Šibenik, Crvenim križem i drugim ustanovama.

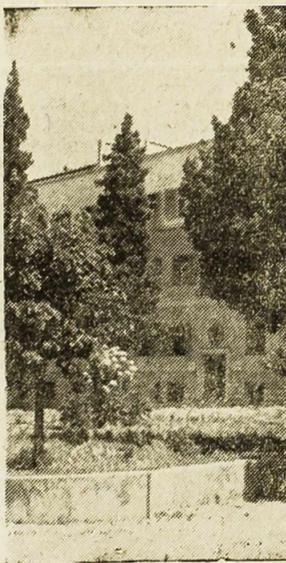
U razgovoru sa Ravnateljem Doma narodnog zdravlja, dr. K. Trlaja dobija se utisak da on mnogo očekuje od ove službe, da mu mnogo leži na srcu.

Prvi utisci koje su sestre stekle u ovom radu vrlo su povoljni, pa jedna od njih kaže slijedeće: »Željelo bismo da nas s onim povjerenjem i razumijevanjem koje pokazuju bolesnici i majke-susreću i odgovorni faktori, koji nam mogu mnogo pomoći u razvijanju ove korisne i nove službe«.

Osim u Domu narodnog zdravlja, građani će po potrebi moći pozvati sestre iz Patronažnog centra za dječju njegu, za potrebe trudnica ili tbc-bolesnika i direktno iz stanina to:

Slava Kačić, Jurja Dalmatinca 10.

Nada Melnik, Dubrovačka 15, Bosiljka Beader, Dubrovačka 21, Zdravka Vrčić, Nikole Tesle 10, Dragica Miljković, Ul. 3 studenoga 1944., V. kat.

Pregled pacijenata

ventivnoj medicini i zdravstvenom prosvjedačivanju. Time se žele iskoristiti one velike mogućnosti koje se kriju u pojedincima, kojima se na životnom putu kao zapreke pojavljuju bolesti i patnje.

Prema modernom shvaćanju svrha ne leži samo u tome da se poboljša rad javnih zdravstvenih službi i olakša progres higijene na svim područjima, već se želi stvoriti kod pojedinca ispravan stav prema zdravom načinu života.

Patronažna služba trebala bi obuhvatiti nekoliko područja od kojih su najvažniji: zaštita majke i djeteta, zaštita socijalno ugroženih, briga za tuberkulozne bolesnike, borba protiv alkoholizma i borba protiv zaraznih bolesti.

Zaštita majke i djeteta pruža široko i najvažnije polje rada patronažnih sestara osobito u raskršćima, gdje je smrtnost dojenčadi dosta visoka. Ova je služba dio socijalne pedijatrije. Briga za dijete počinje brigom za trudnu ženu. Radi toga će Patronažni centar saradivati sa Savjetovateljstvom za trudnice i posjećivati ih kod kuće. Tu će je uputiti u probleme lične higijene, upoznati s opasnim znakovima koji bi se mogli pojaviti kao što su: teške glavobolje, oticanje nogu, povraćanje, krvarenja, napadaji teškog disanja, jaki bolovi u trbuhu i td. Sestra će se interesirati za njene socijalne prilike (ove podatke sestra traži samo za sebe, pa se žena ne treba ustručavati da joj ih pruži). Ako nađe za potrebno savjetovat će je da potraži liječničku pomoć i tome slično.

Modernije metode dječje njege sastavni su dio općeg obrazovanja

patronažnih sestara vrlo niska smrtnost dojenčadi, nasuprot Italije, gdje je smrtnost još dosta visoka, a broj sestara malen.

Poslije brige za trudnicu sestra će posvetiti pažnju dojenčetu. Redovito će ga posjećivati, ispitati zdravstvene i ekonomske prilike pod kojima on živi te dati savjet kako se najbolje može sačuvati njegovo zdravlje. Moderan zdravstveni odgoj nastoji postići utjecajem i razumijevanjem koje pokazuju bolesnici i majke-susreću i odgovorni faktori, koji nam mogu mnogo pomoći u razvijanju ove korisne i nove službe«.

Briga za tuberkulozno bolesnika izvan bolnice ima veliki značaj u sprečavanju ove opasne bolesti. Najčešće iz neznanja, a ponekad i iz nemara ili oskudice tuberkulozni bolesnik postaje prava opasnost za svoju okolinu. Poznajući sve okolnosti u kojima takav bolesnik živi, sestra će moći mnogo učiniti da se bolest dalje ne širi i da sam bolesnik što prije ozdravi. Kod nas je taj zadatak tim važniji što se znatan broj ovih bolesnika ne može smjestiti u bolnice i druga liječilišta, već se liječi kod kuće. Za ovaj rad izabrane su najiskusnije sestre, koje su provele više godina u antituberkuloznom radu.

Jedna bolest — alkoholizam bila je dosada gotovo potpuno zanemarena, nije se općenito ni smatrala bolešću. Alkoholizam je u našem kraju znatno proširen a od njega izviru i druge bolesti i socijalna zla. Rad na njegovu suzbijanju bit će ujedno i doprinos našem kulturnom i socijalnom životu.

Povećana stopa doprinosna smanjuje dobit poduzeća

Početkom 1955. godine u sistemu socijalnog osiguranja uvedena je posebna stopa doprinosna kao novi ekonomski instrument. Taj instrument u svojoj namjeni ima puno društveno-ekonomsko opravdanje. Ima posebnu regulatornu ulogu u riziku raspodjele sredstava iz socijalnog osiguranja, a time i same uplate doprinosa za socijalno osiguranje.

Posebna stopa doprinosna se obavezno primjenjuje onda kada su rashodi iz zdravstvenog osiguranja po jednom osiguraniku kod nekog poduzeća ili ustanove veći ili niži od prosjeka tih rashoda na području lokalnog zavoda ili zavoda NRH-e. Isto tako nastaje njezina obavezna primjena ako su dani bolovanja veći ili niži od toga prosjeka. Ako su navedeni prosjeci veći, stopa se doprinosna povećava do 4% iznad određene opće stope, a kad su prosjeci niži stopa doprinosna se smanjuje do 2%. Znači da opća stopa doprinosna u 1957. godini može doseći do 42% i s druge strane sniziti se do 36%. Obveznik doprinosna može, dakle, biti opterećen povećanjem stope doprinosna, a može biti i premiran sniženjem iste stope.

Organe onih poduzeća koja imaju nenormalne rashode iz zdravstvenog osiguranja ili bolovanja (iznad općih prosjeka) plaćanjem posebne stope doprinosna se može stimulirati akciju za saniranjem stanja, naime, da se angažiraju svi faktori poduzeća na uklanjanju uzroka takvog stanja i osiguraju uvjeti koji će dovesti do sniženja troškova iz socijalnog osiguranja i smanjenja dana bolovanja.

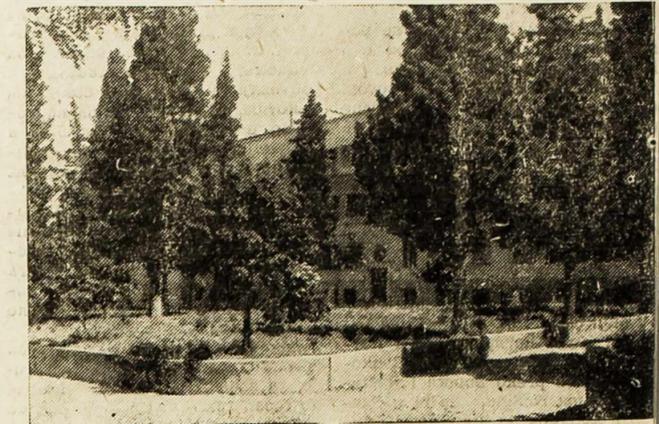
Pitamo se da li je taj stimulativni regulator odigrao svoju namjenu ulogu na našem području, i kako stoji sa plaćanjem posebne stope doprinosna, odnosno premiranjem na području našeg zavoda za socijalno osiguranje u toku 1956. godine.

Po povišenoj posebnoj stopi doprinosna plaćalo prosječno 37 poduzeća i ustanova, a premirano je bilo 17. Među prve spadaju veća, a među druge manja poduzeća i ustanove. Po povećanoj stopi doprinosna uplaćeno je u 1956. g. na našem području oko 27,000,000 Din, a premirani iznos je iznosio tek blizu 2,000,000. Kalkulacije posebnih stopa se čine svakog tromjesečja, poslije čega se izdaju nova rješenja (ukoliko su stanja promijenjena). Ako pogledamo realizirane posebne stope po tromjesečjima, vidimo da su gotovo uvijek ista poduzeća opterećena ovom stopom, a tako isto se istovjetna premiraju. Preljevanja od opterećenih na premirane i obratno gotovo i nema. Ne samo to, nego

se dapače osjeća i povećanje obuhvata sa posebnom stopom.

Što to pokazuje? Najbolji je to dokaz da poduzeća ne pridaju dovoljno važnosti tome što plaćaju posebnu stopu doprinosna. Međutim, postavlja se logično pitanje, da li organi upravljanja, pa i radnici pojedinih viših poduzeća znaju da je to posebna stopa ili koliko njihovo poduzeće uplaćuje doprinosna iznad određene opće stope. Možemo svoditi odgovor na ovo i ono,

go i o raznim mjerama koje poduzeće može poduzimati u poduzeću. Među takove spadaju različite higijensko-tehničke zaštitne mjere, sanitarne mjere, kontrole i drugo. Sve one dovode do smanjenja izostanaka s posla, do kraćih bolovanja, do manjih bolničkih i drugih troškova, a sve to uvjetuje na smanjenje doprinosa za zdravstveno osiguranje. Ukoliko se pravilno shvati uloga posebne stope i ukoliko se ocijene negativne posljedice

Opća bolnica

ali je jedno istinito, da pojedina poduzeća uplaćuju velike iznose doprinosna u ime posebne stope. Tvornica elektroda i ferolegura je od primjene ove stope (I. IX. 1955.) uplatila do 31. XII. 1956. preko 9,000,000 dinara, Luka i skladišta preko 4,500,000, »Zgradnja« preko 3,000,000, »Šipad« preko 1,200,000, »Boriš Kidrič« preko 1,600,000, Industrija »Krka« preko 700,000, »Jadran« preko 500,000, »I. Lavčević« blizu 800,000 dinara, Željeznička stanica 380,000, Ložionica 400,000 i td.

Kako se doprinosi posebnih stopa obračunava na teret dobiti poduzeća poslije izdvajanja saveznog poreza na dobit, to se ovom obavezom smanjuju sredstva poduzeća, a isto tako i samog kotara. To ukazuje koliko treba biti interes organa samoupravljanja, zatim svakog pojedinca u kolektivu i samog NO-a u pravcu smanjenja dana bolovanja i nesreća u poslu, odnosno uspostavljanja onih radnih uvjeta koji neminovno dovode do manjih izostanaka s posla a onda i do manjih rashoda po osiguraniku. Istina da ima kod nekih poduzeća i objektivnih razloga za nadprosječna stanja bolovanja i rashoda, a isto tako ima i negativnih faktora drugog karaktera, koji se daju otkloniti.

Elementi koji utječu na smanjenje posebne stope doprinosna ovisne o radnom kolektivu kao cjelini i o svakom pojedincu. Broj dana bolovanja, isplate u ime naknade za vrijeme bolovanja, za bolničko liječenje i za druge rashode zdravstvenog osiguranja ovisne ne samo o objektivnim faktorima, ne-

plaćanja povećanog doprinosna za socijalno osiguranje i time se u poznaju svi oni koji trebaju znati u poduzeću, a ne samo računovodstvo, vjerujemo, da će se na zadacima otklanjanja negativnih pojava naći veće i jače društvene snage nego je to dosad bio slučaj.

»SITNE DUŠE« U IZVEDBI ĐAK GIMNAZIJE

Prošlih dana daci kninske gimnazije, članovi OKUD »Pero Mila nović« izveli su u Domu JNA koledž u tri čina »Sitne duše« od Fadila Hadžića, koju je režirao prof. Zlatko Jakšić. Priredba je data samo za đake kninskih škola dok će se premijera za građanstvo održati u okviru proslave »Dan mladosti«.

Uređuje redakcijski kolegij »ŠIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Glavni i odgovorni urednik: Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 - Tel. br. 5-62

Tekući račun: Komunalna banka Šibenik br. 47-KB-15-2-182

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 130, za pola godine 260, a jednu godinu 520 dinara

Tisak: »Štampa« Šibenik

Zemlje o kojima se govori Iz prošlosti Jordana

Jordan, mala arapska kraljevina na Bliskom Istoku, je tri puta manja od naše države kad se uzme u obzir površina. Jugoslavija ima 12 puta više stanovnika. Dakle, Jugoslavija je četiri puta gušće naseljena nego Jordan. Stanovnici Jordana su Arapi i u ogromnoj većini muslimani. Većina stanovnika su stočari nomadi, ostali su zemljoradnici u oazama i stanovnici gradova. Rudno blago predstavljaju fosfati, potaša i soli iz Mrtvog mora.

Jordan ima važan strateški položaj. Na zapadu graniči s Izraelom, na sjeveru sa Sirijom, na sjeveroistoku s Irakom, na jugoistoku i jugu sa Saudijskom Arabijom. Osim toga, na krajnjem jugozapadu ima uzan izlaz na Crveno mora i luku Akaba. Iz Jordana je lako kontrolirati cijeli Bliski Istok, pa i Egipat sa Sueskim kanalom. Kroz Jordan prolazi i petrolejski vod iz Iraka za luku Haifa na Sredozemnom moru. Iz tih razloga Jordan je od svog postanka bio u centru pažnje imperijalističkih sila, u prvom redu Velike Britanije. Jordanom vlada kralj, a zemlja ima i parlament od 40 poslanika. Međutim, parlamentu još predstoji borba da dođe do pravo značenja i ograniči uplita-

nje kralja i dvorskih krugova u politiku zemlje. Glavni grad je Amman, jedino veće naselje u zemlji s oko 15000 stanovnika.

U davnoj prošlosti Jordan nije imao svoju posebnu historiju, već je redovno dijelio sudbinu cijele Sirije i bio je smatran za dio te zemlje. Kao posebnu državu stvorili su ga Englezi. Naime, još u početku XVI stoljeća Jordan su zauzeli Turci i pod njima je ostao do I. svjetskog rata. U tom ratu Turci su ugrozili Sueski kanal. Da bi Turcima stvorili teškoće za ledima, a ujedno izgradili i svoje pozicije za budućnost, Englezi su uz pomoć Arapa organizirali gerilski rat u pozadini turskog fronta. Tu im je znatnu pomoć pružio Husein emir iz Meke. On se nadao da će poslije pada turske vlasti doći do oslobođenja Arapa na Bliskom Istoku. No, kad se Turska povukla iz tih krajeva, pokazalo se ne samo da Englezi namjeravaju tu ostati kao stvori gospodari, već da su primili i obavezu da plijen podijele sa Francuzima, kojima su ustupili Siriju. Huseinova sina Fejsala otjerali su Francuzi iz Damaska, glavno grad Sirije i tako je propao san o velikoj arapskoj državi na Bliskom Istoku. Englezi su ipak

morali nekako da se oduže svojim saveznicima. Fejsalu su dali Irak, a njegov brat Abdulah postavljen je 1921. g. za emira »samostalno« zemlje na istoku rijeke Jordana, koja je dobila naziv Transjordanija. Zemlja je kao mandat Društva naroda predana pod protektorat Engleske, dok se tobože ne osposobi za »samostalnost. Ustvari su zemljom vladali Englezi, oslanjajući se na dinastiju i uzan sloj veleposjednika. Godine 1930. u zemlju je došao Englez Glab-paša, koji je od male arapske legije stvorio moderno naoružanu vojsku od 28.000 ljudi. Ta je vojska, i pored svog arapskog imena, trebala da posluži kao jedan od glavnih oslonaca britanskog imperijalizma na Bliskom Istoku. No, nacionalno-oslobodilački pokret kolonijalnih naroda zahvatio je brzo i Transjordaniju. Već prije II. svjetskog rata u zemlji su izbili nemiri i štrajkovi, koje su Englezi ugušivali čak i bombardiranjem. Poslije rata i obrazovanja u Palestini države Izrael, najveći dio Palestine, naseljen arapskim stanovništvom, pripojen je Transjordaniji, koja se odavle prostire na obje strane Jordana, pa je zato promijenila ime u Jordan. No u uvjetima općeg anticolonijalističkog pokreta nije više bilo moguće održati ni britanski protektorat nad Jordanom. Godine 1948. protektorat je zamijenjen ugovorom između Velike Britanije i Jordana, po kojem je Jordan postao formal-

no nezavisan, no finansijski i vojnički stvarno je bio vezan za London. Glab-paša ostao je i dalje ko mandant Arapske legije, a Velika Britanija davala je Jordanu godišnju pomoć od 12,5 milijuna funti.

Međutim, požar u pustinji, koji je ugrozio interese petrolejskih magnata i drugih imperijalista nije je do dao ugosti formalnim ustupcima. Godine 1951. ubijen je kralj Abdulah kao prijatelj Engleza. Pokušaj iz 1955. godine da se Jordan uvuče u Bagdadski pakt pod vodstvom Velike Britanije naišao je na takav otpor narodnih masa da je Glab-paša jedva spasio prijestolje novom kralju Huseinu. No, već se ljuljala cijela zgrada engleskih pozicija u Jordanu. Iduće 1956. godine i sam kralj uvida neodržljivost situacije i tjera Glab-pašu iz zemlje. Jordan se uključuje u opći arapski pokret. U zemlji se vrše izbori, koji dovode na vlast nove ljude na čelu s Nabil-sijem, vodom najjače stranke u zemlji. Nova vlada odmah traži poništenje ugovora iz 1948. god. i Englezi su prisiljeni da i na to pristaju. Arapski svijet obećava materijalnu pomoć Jordanu da bi mogao živjeti bez funti iz Londona. Dvo uklačenje Jordana u opći arapski pokret prekinuli su najnoviji događaji. Netko pokušava da u posljednji čas pogasi požar u pustinji u kojem treba da izgore mnoge akcije zapadnog kapitala. Sva je prilika da su vatrogasci zakasnilo.

KOTARSKI ZAVOD ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

OBAVIJEST svim obveznicima doprinosna

Počam od 1. V. t. g. svi obveznici doprinosna (socijalistički, društveni i privatni sektor) prilikom dostavljanja prijave iz osiguranja obavezno treba da naznačuju na istima mjesto stanovanja dotičnog osiguranika i članova njihovih porodica (koji imaju pravo na zdravstvenu zaštitu) i to na prednjoj lijevoj strani prijave odnosno odjave na čistom rubu izvan okvira.

Dom narodnog zdravlja - Šibenik

raspisuje

NATJEČAJ

ZA POPUNJENJE JEDNOG RADNOG MJESTA ŠEFA RAČUNOVODSTVA

Uslovi: srednja stručna sprema, stručni ispit i najmanje 5 godina prakse ili niža stručna sprema, stručni ispit knjigovode i najmanje 10 godina prakse.

Plaća po Uredbi, a dopunska i položajna po Pravilniku o plaćama osoblja Doma narodnog zdravlja Šibenik.

Rok natječaja jedan mjesec dana po objavi.

Za publikaciju informacije obratiti se Upravi Doma narodnog zdravlja - Šibenik.

Šibenik kroz tjedan

gradska kronika prosvjeta-kultura

NARODNO KAZALIŠTE

Cetvrtak 9. V. — OZALOŠČENA PORODICA - Predstava za pretplatnike B-1.
Subota, 11. V. — OZALOŠČENA PORODICA - Predstava za pretplatnike B-2 i građanstvo.
Nedjelja, 12. V. — CAR VALCERA — Predstava izvan pretplate. Početak predstava u 20 sati.

KAZALIŠTE LUTAKA

Na repertoaru Kazališta nalazi se »ČAROBNJAK IZ OZA« — dječja bajka u tri čina sa pjevanjem od V. Rabadana.
Cetvrtak, 9. V. — predstava za učenicke I. osmogodišnje škole.
Subota, 11. V. — predstava za građanstvo.
Nedjelja, 12. V. — predstava za građanstvo. Početak predstava u 17 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: premijera francuskog-njemačkog filma — BARON CIGANIN — Dodatak: Filmske novosti broj 17. (do 9. V.)
Premijera američkog filma u bojama — ČAS OBRAČUNA — Dodatak: Filmske novosti broj 17. (10—14. V.)
Premijera sovjetskog filma u bojama — BESMRTNA LJUBAV — Dodatak: Filmske novosti broj 18. (15—17. V.)
SLOBODA: premijera francuskog filma — MUŠKARCI SU TAKVI — (do 9. V.)
Premijera francuskog filma — DJECA LJUBAVI — (10—13. V.)
Premijera jugoslavenskog-njemačkog filma — KLISURA (14. do 16. V.)

NOĆNO DEŽURSTVO U DOMU NARODNOG ZDRAVLJA

U Domu narodnog zdravlja — Šibenik uvedeno je noćno liječničko dežurstvo za hitne slučajeve, koje traje od 20 sati navečer do 7 sati ujutro slijedećeg dana. Telefon 6-71.

DEŽURNE LJEKARNE

Do 11. V. — I, narodna ljekarna — Ulica Božidara Petranovića.
Od 12. do 15. V. — II, narodna ljekarna — Ul. Bratstva i jedinstva.

IZ MATIČNOG UREDA

Šibenik

ROĐENI

Neven, sin Dušana i Kristine Urem; Josip, sin Blaža i Tone Čaleta; Slaven, sin Gradimira i Zlatice Petković; Davor, sin Đure i Ane Fišer; Marina, kći Ante i Marije Ljubetić; Marijan, sin Nikole i Nedjeljke Belamarić; Dušan, sin Krste i Kate Pilipac; Mira, kći Ante i Slavke Ivanda; Ino, sin Ivana i Liberije Putniković; Anka, kći Ivana i Marije Ercegović; Nevena, kći Ive i Tonke Kalinić; Željko, sin Predraga i Savke Ereka; Anica, kći Blaža i Kate Đaković; Boško, sin Milutina i Stane Šarić; Meri, kći Mile i Jakice Prković; Senka, kći Ivana-Roka i Marije Tanfara; Jadranka, kći Roka i Ruže Grbelja; Marija, kći Paška i Frane Kalabrić; Slavka, kći Tomislava i Tonke Grgas; Snežko, sin Ivana i Nede Ercegović; Biljana, kći Branka i Nebojše Belamarić.

VJENČANI

Bojović Radivoje, mašinski bravar — Glomuz Sonja, medicinska sestra; Nadoveza Jakov, tokar — Ivić Luca, radnica; Golub Ivan, krojač — Petrina Marija, radnica; Đurasović Radivoje, p. poručnik JRM — Plepel Ivanka, domaćica; Dragojević Vinko, električar — Jušić Nedjeljka, domaćica; Rak Ante, radnik — Playvić Marina domaćica i Lugović Ive, službenik — Slavica Anka, domaćica.

UMRLI

Milovac Milka Markova, stara 22 god.; Grahovac Stipe p. Ivana, star 63 god.; Tafra Nikola p. Mate, star 64 god.; Krnić Željko Jerin, star 9 mj.; Baić Miroslav Dragin, star 1 god.; Cicvara Miljana Petrova, stara 2 god.; Knežić Ana pok. Jove, stara 53 god.; Berać Mate, star 75 god.

ZAHVALA

Rodbini, prijateljima i znancima, koji su nam usmeno ili pismeno izrazili saučestje i sudjelovali u sahrani našeg milog i dobrog supruga i oca

NIKOLE TAFRE

izražavamo duboku zahvalnost. Također se toplo zahvaljujemo liječnicima dru. Emilu Ofneru, dru. Nikoli Jovanoviću i dru. Gurduliću, koji su pokojnika liječili u toku njegove duge i teške bolesti.

Ožalošćeni
supruga i sinovi

Važnost štednje

Preko 38 milijuna dinara uštedevine

Štednji se već od davnih vremena pridavala velika važnost. Svijest o značenju i koristima, koje ona donosi, prodrila je vrlo rano i u najšire slojeve stanovništva. Mnoge narodne izreke, koje govore o štednji, a koje se mogu naći kod svakog kulturnog naroda, ukazuju na to, da su narodi shvatili značenju i uloge štednje. Tako jedna naša izreka kaže: »U radeš svega biše, u štediši još i više«. Znači nije dovoljno samo raditi. Ako se želi imati, treba i štedjeti. Rad i štednja se uzajamno nadopunjuju i tek, gdje je oboje razvijeno, stvoreni su bitni uvjeti za napredak.

Kada se kod nas govori o problemima štednje, redovno se pritom odmahuje glavom i tvrdi da je teško štedjeti. Kod ovakvog rezotiranja obično se zaboravlja na jedan od važnih momenata a to je organiziranje novčane štednje. To predstavlja njeno moralno-odgojno značenje. U krajnoj liniji nije važna visina uloga a niti ona zavisi od visine prihoda.

Razvoj štednje usko je vezan sa stupnjem kulture pojedinaca i naroda. I obratno. Štedljiv čovjek mora da bude radin, trezven i treba da zna savladavati negativne nagone. Baš kod nas, u socijalističkom društvenom uređenju, treba posvetiti veliku pažnju odgojnoj štednje svijesti pojedinaca. Onaj koji nije naučio da šteti svojom ličnom imovinom i prihodima, još manje će htjeti i umjeti da čini to sa društvenom imovinom. Privogor da se ne isplati štedjeti samo sitne svote, nema mjesta, baš kada gledamo štednju sa njene moralno-odgojne strane. Treba početi štedjeti, učiti i stvarati navike štediši, bez obzira na novčanu visinu uloga. Štednja na sitnicama ima veliku važnost i pozitivno djeluje na početak formiranja štednje svijesti.

Ekonomske prednosti i koristi koje pruža štednja pojedincima su mnogostruke. Prije svega odvajanjem jednog dijela svojih sadašnjih prihoda, čovjek se osigurava za izvjesne nepredviđene slučajeve i nezgode u životu, kada mu doći dobro i vlastite uštede. Redovnom štednjom pojedinac se zaštićuje od različitih oblika prisne štednje kao što su: zaduživanje, zajam, kupovanje na potrošački kredit i sl. Jasno je da u domaćinstvu ima uvijek takvih potreba, koje se ne mogu podmiriti odjednom, nego se moraju podijeliti na duži vremenski period. Onaj, rko raspolože gotovinom na štednoj knjižici uvijek je u boljem položaju od onoga koji kupuje na potrošački kredit. Prije svega, onaj se prvi koristi kamatama na svoj ulog, dok drugi plaća te kamate. I ne samo to. Prilikom vraćanja zajma, zajmodavac ne može voditi računa o promjenama u imovnim ili porodičnim prilikama dužnika. Ovaj mora da otplaćuje dug i čnada, kada mu je to teško. Mora da odvaja automatski od svojih prihoda. Time on prisilno šteti, samo unazad a ne unaprijed. U oluko je u povoljnijem položaju čovjek, koji to odvajanje vrši ravnomjerno, dobrovoljno i u vrijeme kada je to njemu najzgodnije.

Promjenom društvenog sistema

MALA STATISTIKA

Na teritoriju grada djeluje danas u raznim poduzećima, ustanovama i nadležnim 58 inženjera, 118 tehničara, 12 ekonomista, 33 pravnika, 41 liječnik i 153 profesora, nastavnika i učitelja.

REKORDNI PROMET U ŠIBENSKOJ LUCI

U prošlom mjesecu zabilježen je dosad najveći promet u šibenskoj luci. Poduzeće Luka i skladišta izvršilo je prometa od ukupno 70200 tona robe. Iz uvoza najviše je izmanipulirano pšenice i ugljena za koksiranje, dok su u izvozu najvećim dijelom bile zastupljene rudače kao olovo, pirov koncentrat, krom, magnezit i t. d. I poduzeće »Šipad« postigao je dobar promet. Tako je izvezeno 4857 kubičnih metara jelovine, 4506 m³ bukovine, 46 m³ sandučnih dijelova, 81 t galanterijske robe i 602 tone sulfite celuloze.

ODOBREN ZAJAM TVORNICI ELEKTRODA I FEROLEGURA

Kako saznajemo Jugoslavenska investiciona banka odobrila je Tvornici elektroda i ferolegura zajam od 363 milijuna dinara za dovršenje novog objekta u kojemu će se proizvoditi ferolegure.

ZAJEDNIČKI KONCERT ŠIBENSKE I TROGIRSKE NARODNE GLAZBE

U nedjelju 5. o. mj. doputovali su u Šibenik članovi Narodne glazbe iz Trogira, koji su sa Šibenskom narodnom glazbom na Poljani maršala Tita priredili veoma uspješni koncert, koji je slušalo nekoliko stotina građana. Na programu su bila izvedena djela Pomykala, Učakara, Zajca, Tijardovića, Gotovca i Kuletina. Koncert su sigurno vodili Ante Vuletin i Andro Sentinela. Publika je svaku izvedenu točku nagradila spontanim aplauzom. Dirigentima je na kraju koncerta uručeno cvijeće. Istog dana navečer obje glazbe nastupile su u Zadru, gdje je izveden isti program.

U 117. KOLU JUGOSLAVENSKE LUTRIJE U ŠIBENIKU IZVUČENO NEKOLIKO ZGODITAKA

U 117. kolu Jugoslavenske lutrije, čije je izvlačenje obavljeno 25. prošlog mjeseca, kupljene sreće u prodavaonici Jugoslavenske lutrije u Šibeniku, izvukle su nekoliko zgoditaka u ukupnoj vrijednosti od 300.000 dinara. Jedna od srećaka dobila je 100.000, a druga 70.000 dinara.

UBODEN NOŽEM NA ULICI

U nedjelju 5. o. mj. navečer oko 9 sati u Beogradskoj ulici došlo je do fizičkog obrćunavanja između Petra Grubišića p. Ante i Dušana Vukšića. U jednom momentu Vukšić je posegao nožem, nanijevši Grubišiću nekoliko ozljeda po tijelu, tako da je bio primoran zatražiti pomoć u bolnici, gdje je i zadržan. Uzroci ovog napada nisu još poznati.

MALI OGLASNIK

TAMAC TRAZI JEDNOSOBNI STAN sa ili bez namještaja. Interesenti neka se jave na adresu: Šime Grozdanić, Šibenik — Opća bolnica, ušni odjel.

Klavirski koncert

Poznate splitske klaviristkinje Estela Ivić-Kuzmanić i Ena Iveta-Grisogono priređuje u petak, dne 10. svibnja u 20 sati u Narodnom kazalištu dvoklavirski koncert. Na pažljivo i znalački sastavljenom programu nalaze se izabrana djela Mozarta, Schumanna, Debussyja, Tailleferrea i F. Schmitta.

Ovaj koncert organizira uprava Narodnog kazališta u vlastitoj režiji kako bi našoj publici pružila ove sezone barem jedan doživljaj te vrste, kad je već, usprkos sve življenju interesu za takove priredbe, uobičajena pomoć (dotacija) sasvim izostala, što je zaista neshvatljiva činjenica uslijed koje je uskraćen čitav jedan rod kulturnog života. Koliko saznajemo, za koncert, koji je za naš grad sam po sebi novost (koncert na dva klavira), vlada velik inte-

res. Program pak, kao i imena umjetnica, uvjeravaju nas, da će taj interes biti zadovoljen u najpunijem smislu riječi, te je zaista poželjno što je taj koncert omogućen.

OSMA PREMIJERA U NARODNOM KAZALIŠTU

Narodno kazalište u Šibeniku izvelo je na scenu osmu premijeru u ovoj sezoni — Nušićevu komediju »Ožalošćenu porodicu«. Premijerna predstava održana je u subotu 4. o. mj. U glavnim ulogama nastupili su Josip Vikario, Vlastimir Ristić, Branko Matić, Ante Balin, Irena Astrova, Ana Regio, Ivana Kuthy, Vikica Ivezčić i drugi. Komad je režirao Dušan Dobrović, redatelj Narodnog kazališta u Tuzli, a scenu je izradio Julije Palinkaš.

„ČAROBNJAK IZ OZA“

Jubilej u Kazalištu lutaka - 100. predstava

28. travnja 1957. god. premijerom »Čarobnjaka iz Oza« Kazalište lutaka u Šibeniku proslavilo je skroman jubilej — 100. predstavu. Stotinu predstava ne znači na prvi pogled mnogo, ali kad kod toga napomenemo, da je tih stotinu predstava (6 premijera) izvedeno u nepunih godinu dana rada ovog mladog kolektiva i da su sve izvedbe bile na zavidnoj visini, u umjetničkom pogledu, onda naše čestitke kolektivu Kazališta lutaka prilikom njegovog jubileja treba da budu iskrene, čvrste i srdačne. Tom prigodom dovoljno je da im zaželimo, da njihove daljnje predstave budu kao proteklih stotinu.

Za priču o »Čarobnjaku iz Oza« većina djece je sigurno i ranije čula ali ne u prijevodu i preradi V. Rabadana. Želja V. Rabadana, da što jasnije istakne pozitivne strane bajke, očita je. Otvoreno je naglasilo, da sa vlastitom voljom i snagom može sve postići, a ne čarolijama.

Ilija Ivezčić

Iskusni redatelj I. Ivezčić svijestan toga, da su mališani spremni, da sve ono, što dolazi s pozornice prime kao gotovu i nepatvorenu istinu i ovoga je puta jasno naglasio i odvojio dobro od zla. Sukobljavanje dobra i zla označilo je do te mjere, da su mali gledaoci dovedeni za vrijeme izvođenja trećega čina u stanje ogorčenosti, odnosno oduševljenja, kada njihovi junaci (predstavnicu dobra) pobjeđuju. Treba naglasiti da je I. Ivezčić instiktom talentiranog redatelja osjetio, što je u komadu potrebno istaći i koji likovi treba da budu naročito obrađeni. Istakavši kod Strašila, Lava i Limenog drvosječe naivnost, srdačnost, komiku (ne jeftinu!) i život, a ne apstraktne osobine (na što pomalo upućuje tekst) I. Ivezčić je na taj način još više približio predstavu osjećajima onih, za koje je i davana — dječ. Nije bilo lako glasovno uskladiti »putujuću družinu« (Elly, Lav, Strašilo i Drvosječa), ali se I. Ivezčić i ovoga puta pokazao vrsnim majstorom za tonsko bojanje predstave. Efektivno je riješio borbu Lava, Drvosječe i Strašila sa Zmajem, Zmijom i Nosorogom.

Branka Dunkić (Elly) zahvaljujući odličnoj boji i tonu glasa, koji je za ovu priliku u svemu odgovarao, pridobila je od početka male gledaoce. Uvjerljivo je prikazala ljubav i čežnju za domovinom, gdje je »uvijek najbolje«. Njena alternacija (M. Kuvač) bila bi također dobar tumač osjećaja

male Elly, ali joj glas za to nije prikladan. Zbog toga je na prvom reprizi kraj prvoga čina u glasovnom pogledu osjetno pao.

Pored igre B. Dunkić, uspjehu predstave pridonijeli su i ostali interpretatori: G. Šošarić (Strašilo), J. Mrnde (Lav), V. Huljev (Vještica), i Sv. Muić (Limeni drvosječa), naročito G. Šošarić, koji je bio uistinu izvrstan tumač »blaca bez mozga«. Mijenjanje glasa (i boja i tona) u toku same radnje odlično je pristajalo i uz dobro baratanje lutkom potpuno osvijetlilo lik Strašila. U igri Šošarića vidjeli smo posebnu lutkarsku komiku, koja nije bila građena jeftinim trikovima, nego, uistinu, umjetničkom snagom. Možda je to Šošarić postigao nesvjesno, no, ne umanjuje, nego štoviše ističe vrijednost njegove interpretacije Strašila. I o igri J. Mrnde može se kazati samo najbolje. I njegov glas bio je prikladan-osjećala se plašljivost, ali na mahove i prikrivena lavlja snaga. Uz Šošarića on se prikazao i kao najbolji u baratanju lutkom. U tom pogledu nezaboravne su njegove scene s Čarobnjakom u drugom i borba sa Zmajem u trećem činu. L. Jaram, koji alternira u ulozi Lava, zaslužuje također pažnju, posebno zbog glasovne interpretacije u prvom činu.

Limeni drvosječa Svetozara Muića točno odgovara redateljvim intencijama. On je snažan i odlučan, na mahove plašljiv, ali zato i hrabar onda, kada takav treba da bude.

Ivo Juraga imao je najteži zadatak. Morao je glasovno izvesti tri različita lika (Čuvara vrata, Čarobnjaka iz Oza i Gudvina, — cirkusanta). Obavio je zadatak sa velikim uspjehom. Naročito se istakao glasovnom interpretacijom Čuvara vrata i Gudvina — cirkusanta, kada se osjetila ljubav prema domovini i neodoljiva čežnja da se vrati »starom zanatu« — cirkuskim atrakcijama. Interpretaciju Čarobnjaka trebalo je izvesti snažnijim glasom.

Višnja Huljev u ulozi Vještrice izazvala je jedinstveno ogorčenje mališana, što je dokaz, da je u potpunosti uspjela. Ovom igrom V. Huljev je dokazala, da je i dobara karakterna glumica vrlo uspješno, hrpavim staričkim glasom, otpjevala je pjesmu u početku trećega čna.

Ljupka je bila Vila i Dragice Jurišić (premijera) i Marije Vlašić (repriza).

Nijeme uloge Nosoroga, Zmije i Zmaja vrlo su uspješno odigrali M. Radošević i A. Vukušić.

Muziku za ovaj komad napisao je Milan Prebanda. Nažalost, naš prvi susret s Prebandom nije nas oduševio. Njegova muzika ne odgovara karakteru djela, a niti je pristupačna djeci, osim uspjele arije u početku komada, koju je, izgred rečeno, M. Vlahov vrlo dobro otpjevala.

Prikladne pjesme sastavio je Petar Bilušić.

Muzička pratnja Tamare Radečić bila je i ovoga puta solidna. Scenograf B. Friganović nije nas ni ovoga puta razočarao. On je, uz pomoć izvođača S. Mejića, izradio sa minimalno sredstava izvanredan dekor, naročito za treći čin. Značajnu ulogu u postizanju atmosfere i pravilnom odvijanju radnje imala je, ovom prilikom više nego ikad do sada, rasvjeta. Šef rasvjete Špiro Bujas bio je dobar suradnik redatelju i scenografu. Obavio je svoj zadatak uspješno i efektivno.

sportski život

Na moto trkama u Šibeniku

Uspjeh domaćih vozača

Poslije dužeg vremena u Šibeniku su održane kružne motorističke trke, koje je organiziralo domaće Automoto društvo. U trkama su, pored članova Automoto društva Šibenik, sudjelovala i Automoto društva »J. Vitanović« iz Splita i »Tempo« iz Zadra. Sudjelovalo je ukupno 14 vozača. Trke je promatralo oko 4000 gledalaca.

U kategoriji motora 500 ccm u 10 krugova (10.000 metara) učestvovala su četiri vozača, dok se Božo Matošić iz Splita takmičio van konkurencije. U ovoj trci sigurno je pobijedio Milan Škarica (Šibenik) u vremenu od 12:1,0 minuta, drugi je Pero Divjak (Šibenik), treći Tomo Ožegović (Šibenik), dok je Mate Belamarić u toku trke odustao. U toj trci najbolje vrijeme postigao je Božo Matošić (Split), stigavši na cilj u vremenu od 11:28,0 minuta.

U drugoj točki programa nastupili su biciklisti — članovi Biciklističkog kluba Šibenik. Oni su u 8 krugova prevalili 8000 metara. Sa velikom prednošću pred ostalima prvi je prošao kroz cilj Dane Grozdanić u vremenu 14:9,6 drugi je Postulović, a treći Kovač.

U kategoriji motora 350 ccm u 12 krugova (12.000 metara), koja je ujedno bila i najzabudljivija trka, sudjelovala su četiri vozača. Odmah nakon prvog kruga, iako je u blizini ribarnice imao manji defekt, Šarić je za nekoliko stotina metara pobjegao ostalima. Tu prednost stalno je povećavao sve do posljednjeg kruga, kad mu je

na 200 metara pred cijem iznada zatajio motor. Sve dotle izgledalo je da je borba za prvo mjesto odlučena. U međuvremenu čista borba vodila se za drugo mjesto. Nakon trećeg kruga Bruno Novak (Split) bio je drugi, a Aleksandar Roguljić treći. Međutim, ovaj je uspio, ne samo smisliti razliku, već i prestići borbenog Splićanina. Tek u posljednjem krugu Roguljić je iskoristio handicap Jere Šarića i za nekoliko metara prednosti neočekivano prošao prvi kroz cilj u vremenu od 13:23,2. Drugo mjesto osvojio je Jere Šarić. Treći je Bruno Novak,

dok je Duško Lambaša (Šibenik) odustao u toku trke.

U posljednjoj trci u kategoriji motora 250 ccm u 8 krugova (800 metara) sudjelovalo je pet vozača. Prenočno je pobijedio Ante Trumbić (Split) u vremenu od 8:21,0 minuta, drugi je Miće Roki (Split), treći Petar Lolić (Zadar), četvrti Helmut Lang (Šibenik), a peti Frano Matić (Split).

Pobjednicima u pojedinim kategorijama predani su darovi i diplome. Trkama je prisustvovao i delegat Automoto saveza Hrvatske Momčilo Vrcelj. Organizacija ovih trka bila je uglavnom dobra. (J. J.)

I. NOGOMETNA ZONA

„Trešnjevka“ — „Šibenik“ 1:3 (11)

Vrijedna pobjeda

Gledalaca 2000. Vrijeme oblačno, vjetrovito. Sudac Rukavina (Varaždin) dobar. Strijelci: U 37. minuti Škugor, 55. Stošić, 83 Tedling za »Šibenik«, a u 3. minuti Kovačević za »Trešnjevku«.

»Trešnjevka«: Petričević, Krsić, Kiseljak, Ladović, Sertić, Cvetan, Špirk, Koželj, Kovačević, Santelek, Rokić.

»Šibenik«: Bašić, Šupe, Iljadica, Bego, Šjaković, Tambača, Stošić, Škugor, Đurić, Tedling, Rak.

Početak utakmice nije obećavao ništa lijepog ni zanimljivog, međutim, to je kratko trajalo. Već u 3. minuti igrači »Trešnjevke« došli su jeftino do svoga prvog, a i jedinog gola. Naime, Šjaković u želji da vrati loptu svome golmanu tako je nespretno loptu udario da je ona postala plijen Kovačevića koji je bez muke loptu plasirao u prazan gol.

Poslije ovog gola igrači »Trešnjevke« nastoje osigurati pobjedu već u početku koristeći nepovezanost igre »Šibenika«. Obrana im puno ruke posla. Malo pomalo igrači »Šibenika« počinju igrati lijepo. U 27. minuti Tambača poslužio Škugora koji loptu zahvaća i neobranjeni pogada mrežu.

Izjednačenje je uslijedilo u pravi čas i igrači »Šibenika« vrše snažan pritisak na gol domaćih. Nekoliko povoljnih prilika nije iskoristišeno. Poluvrijeme je završilo neodlučno, što je i pravi odnos snaga na terenu.

Drugo poluvrijeme započelo je silovitim napadima »Šibenika« čiji navalni red prima vrlo uporabive lopte od svojih pomagača. Ipak u 55. minuti nakon krasne kombinacije čitavog navalnog reda Stošić iz kosa tuče u suprotan kut i golman je nemoćan 2:1. Igra dobiva na živosti. Jedna brza akcija umalo da nije realizirana. Stošić je prešao braniča i loptu ubacio u sredinu. Na loptu su istovremeno pošli Škugor i golman »Trešnjevke«, međutim, Škugor je bio brži i njegov šut samo je »krznuo« prečku. U 83. minuti sudbina »Treš-

njevke« je zapečaćena. Stošić u kombinaciji sa Škugorom lagano i znalački ubacuje loptu u sredinu Tedlingu, kojem nije bilo teško pronaći put do mreže.

U momčadi »Šibenika« Bašić i Šjaković snose krivicu za prvi gol, inače svoj zadatak su ispunili sa puno znanja. Bekovski par Šupe — Iljadica imao je svoj dan, bili su neprelazni. Begi — Tambači pripada veliki udio za efikasnost i lijepu igru naročito u drugom poluvremenu. Stošić i Rak bili su nosioci svih navala, naročito Stošić koji je, izgleda, prebradio Frizu. Škugor i Tedling i svoga puta su ispoljili svoje pucačke sposobnosti. U nekoliko navrata vidjeli smo krasne kombinacije između njih i »starog«, ali još uvijek lukavog Đurića, koji je znalački ponujavao napadački red »Šibenika«. (A. E.)

U XIX. kolu I. zone postignuti su ovi rezultati: Trešnjevka — Šibenik 1:3, Split — Metalac 3:0, Odred — Jadran 4:0, Rijeka — Tekstilac 4:2, Turbina — Ljubljana 2:2. Susret Grafičar — Uljanik odgođen je za iduću nedjelju.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Split	19	16	1	2	63	18	33													
Šibenik	20	12	5	3	48	23	29													
Rijeka	19	11	3	5	46	25	25													
Trešnjevka	19	10	3	6	46	29	23													
Metalac	19	9	4	6	31	24	22													
Uljanik	18	7	4	7	36	31	18													
Tekstilac	20	7	3	10	39	47	17													
Ljubljana	19	6	4	9	26	37	16													
Turbina	19	6	3	10	21	40	15													
Jadran	19	5	3	11	24	47	13													
Odred	19	3	4	12	19	32	10													
Grafičar	18	3	1	14	15	63	7													

PRVI JAVNI NASTUP DTO »PARTIZANA«

Društvo »Partizan«, koje je tek osnovano, uspjelo je da 1. maja izade pred publikom i postigne lijep uspjeh.

Akademija, Prvomajska trka, rukometni turnir, vježbe na spravama i prostim vježbama, aktivnost na polju odbojke i nogometa, sve to jasno govori o naglom napretku i afirmaciji ovog društva. Društvo sa 115 članova, a sa vrlo malim brojem stručnog kadra, lošim prostorijama i nedovoljnim rekvizitima, ali uz potpuno razumijevanje rukovodećih organa u mjestu, uspjelo je da u svoj program rada unese raznovrsne oblike sveukupne kulturne, sportske i zabavne aktivnosti.

Ovaj prvi nastup dat će podstrek za daljnji rad ovog mladog kolektiva.

PRVI NASTUPI ŠJAKOVIĆA I RORE

NK »Šibenik« je u posljednje vrijeme znatno pojačan dolaskom Šjakovića i Rore. Šjaković je već stekao pravo igranja na prvenstvenim utakmicama, te je prošle nedjelje po prvi put nastupio protiv »Splita«, a prekjucher i protiv »Trešnjevke« u Zagrebu. Na obim utakmica bio je jedan od boljih igrača »Šibenika«. On je u prvih godinama poslije rata bio član »Šibenika«, a kasnije duže vrijeme je nastupao za banjalučki »Borac«. Rora je stekao pravo na prijateljskim, dok će na jesen moći nastupiti i na prvenstvenim utakmicama. Na utakmici protiv »Partizana« nastupio je prvi put za »Šibenik« na mjestu srednjeg napadača. Dosad je igrao u Zagrebu, Varaždinu i Oroslovju.

IGLOI OD PLASTIČNE MASE

Na dalekoj Bafinovoj Zemlji u sjeveroistočnom dijelu Arktika, vrše se probe s fabrički izrađenim materijalom koji treba da zamijeni snijeg — besplatan građevinski materijal koga na Arktiku uvijek ima u izobilju.

»Zamjena« za snijeg, ustvari sunderasta plastična masa nazvana »stiropena« upotrebljena je za izgradnju igloa, poluloplastične eskimske kolibe. Plastični iglo odloje je vjetru koji je duvao brzinom od 140 km na sat i temperaturi minus 45 stepeni. Time je »iglo bijelog čovjeka«, koji kao i eskimski ima tradicionalni oblik polulopte, zadovoljio u svakom pogledu. Dok je napolju bjesnio vjetar, u iglou se njegov urlik nije čuo. Vjetrovi takve brzine odnose ravne krovove i obaraju uspravne zidove. Jedna mala peč na kerosen za nepuna dva sata podigla je temperaturu u iglou sa minus 40 na plus 40 Celzijusovih stepeni. Iglo od plastičnog materijala ne propušta vodu i zvuk, odoljava sunčanim zracima i ne propušta vjetar. Veoma je lak, tako da jedan iglo koji bi u prečniku imao 6 metara mogu da nose 4 čovjeka.

Ali, i pored svih tih dobrih osobina malo je vjerojatno da će Eskimski zamijeniti snažne kolibe igloima od plastičnog materijala. Jer, jedan takav iglo košta oko 450 dolara, a Eskimima besplatno stoji na raspolaganju neograničene količine snijega.

PUN STOMAK NE VOZI RADO

Stara latinska poslovice »Pun stomak ne uči rado« mogla bi se, bez ikakve izmjene, primijeniti i na upravljanje automobilom, a naročito kamionom. Zbog pojačanog varjenja, mozak ne dobija dovoljnu količinu krvi. To dovodi do pojave većeg ili manjeg umora, opadanja pažnje i slabljenja refleksa. Zbog toga, tvrdi se u »Biltenu« njemačke medicinske informativne službe, šoferi kamiona treba strogo da se pridržavaju utvrđenog rasporeda u uzimanju obroka, rasporeda koji bi bio usklađen sa rasporedom njihovih vožnji. Ako je to moguće, vozač kamiona treba da za ručak ima jedno toplo jelo i da poslije objeda malo prošetala po svježem zraku. Ako je, međutim, primoran da čitav dan sjedi za volanom onda treba da izabere lako svarljivu hranu: malo kekasa, dosta svježeg voća i čokolada koja se upotrebljava za mješanje. Umjesto vode, treba da pije čaj s limunom, ali to u ograničenoj količini. Naročito je štetno uzimanje raznih sredstava protiv umora, kao i alkohola.

MAGNETOFONSKA TRAKA UMJESTO MUZEJSKIH VODIČA

U Muzeju kožarstva u Ofenbahu na Majni, osnovanom prije 40 godina, početkom mjeseca maja bit će uveden naročite uređaj koji će potpuno zamijeniti muzejske vodiče. Uređaj se sastoji od po jednog glasnogovornika u svakoj od muzejskih odaja vezanih za magnetofon koji je postavljen u portirskoj loži. Kad u bilo kojoj od muzejskih prostorija posjetilac pritisne električno zvonice, portir, prema svjetiljci na razvodnoj tabli, zna gdje se posjetilac nalazi i stavlja na magnetofon traku s odgovarajućim objašnjenjima koja se prenose preko glasnogovornika.

MALI SAVJETI

SO KAO LIJEK

Kod lakših oboljenja guše, slana voda upotrebljava se s uspjehom za ispiranja guše.

Kod kijavice pomaže često usmrkivanje mlake vode u kojoj je rastvoreno nešto soli.

Umorne noge treba prati u dosta slanoj vodi. Stavite u lavor, 3—4 šake soli i sipati na to hladne ili mlake vode. Tom vodom treba trljati noge pa ćete poslije toga osjetiti olakšanje.

Protiv uganuća i udara, ozlijeđeni dio tijela zamočite u slanu vodu toplu koliko izdržati.

Oči ispirajte slanom vodom ujutro i uveče. Pomoću komadića čiste vate kanite u oči malo slane vode, poslije toga pokrećite očnu jabučicu lijevo, desno i prasinu iz oka ćete odstraniti.

Ako morate po vrućini da pješćite da se ne biste iscrpili od znojenja, pijte za to vrijeme vodu vrlo malo posoljenu.

Ako neko izbacuje (pljuje) krv treba da ga staviti da mirno leži i prije nego što ljekar dođe, dati mu čašu slane vode da popije.

Krv iz nosa zaustavite čete ako u čašu vode stavite dvije kašičice soli, koju dobro izmiješate i isperite nos ovom vodom. (S. S.)

LILIPUTANSKI GRAD EVROPE

Na Verterovom Jezeru, koje leži nedaleko od Celovca, bit će podignut minijaturni grad Evrope koji će nositi ime »Minevropt«. »Minevropt« će sačinjavati pejzaži i građevine iz 11 evropskih zemalja i izrađeni u minijaturi, zapravo smanjeni za 25 puta. U njemu će se nalaziti čuvena bečka crkva Štefanskod, kriva kula iz Pize, pariska Kapija pobjede i još dvije stotine nepoznatijih evropskih građevina. »Minevropt« se gradi po uzoru na minijaturni holandski grad Madorodom, a bit će završen za 3 godine.

TJENCIN JE OSNOVAN PRIJE 2000 GODINA

Na osnovu iskopavanja i proučavanja iskopanog materijala, kineski naučnici su utvrdili da su grad Tjencin i njegova okolina bili nastajeni još prije više od 2000 godina.

KOCKASTA JAJA I U EVROPI

Po ugledu na Ameriku i u Evropi će se uskoro pojaviti jaja koja će imati oblik kocke ili malog paraleloepida. Naime, jedna zapadno-njemačka i jedna holandska firma pustit će u prodaju jaja koja će, umjesto prirodne ljuske, imati čvrste zaštitne opne od plastičnog materijala. Tako zapakovana jaja mogu se kuhati zajedno sa svojom kockastom ljuskom. Prednost jaja u omotaču od plastične mase leži u tome što ona, prilikom skladištenja i transportiranja, zauzimaju znatno manje prostora, a isto duže ostaju svježja.

Iz Centra za unapređenje domaćinstva

Što su ugljikohidrati

Ugljikohidrati su spojevi ugljika i vode, a nastaju u biljci pod utjecajem sunčanog svjetla i topline. Nama su ovi spojevi poznati kao škrob, šećer i celuloza, a zajedničko im je ime — ugljikohidrati.

Škrob i šećer imaju značajnu ulogu u svakodnevnoj ishrani. Od škroba i šećera — pored masti — tijelo dobiva znatne količine topline i snage. Pored toga, šećer daje mišićima gipkost. Šećer je važan i za pravilno djelovanje organa koji rade bez utjecaja naše volje (rad srca i t. d.).

Dnevna potreba predviđa na 1 kg tjelesne težine 7 gr škroba i šećera. Šećer koga kupujemo i trošimo kao živežnu namirnicu je tvornički proizvod dobijen od šećerne repe. Šećera ima u zrelog voću, mlijeku, među i proklijalim žitaricama. Najlakše se i najbrže iskoriste u tijelu voćni i groždani šećer. Općenito, šećer lako sagorijeva u tijelu te vraća gipkost mišićima i osvježava malaksale. Stoga se preporuča planinarima i sportašima a i fizičkim radnicima da jedu zrelo voće ili šećer i med s vodom. Ali radi važnog zadatka koji šećer vrši u tijelu, potrebno je uz svakodnevne jelovnike predviđati više marmelade, voćnih sokova, zrelog voća, drugih raznih slatkih konzervi, smokava i td. Ova hrana neophodna je za sve radne ljude. Posebno je šećer važan u pravilnoj ishrani djece. Djeca igrom troše velike količine topline i snage, pa nije slučajno što djeca rado jedu šećer i slatkiše. Šećer i kruh namazan marmeladom najbrže će im povratiti pokretnu snagu za igru. Računa se, da je dnevna potreba šećera 3—4 gr po osobi.

Škrob je brašnasta — praškasta tvar bez mirisa i ukusa, a ima ga najviše u svim vrstama žitarica i žitnim proizvodima (brašnu — kruhu, tjestenini), zatim u grahu, grašku, bobu, soji, leći), ima ga još u riži i krompiru, te kestenu. Svakodnevna hrana ne može se ni zamisliti bez namirnica koje su bogate škrobom. Međutim, anketama se došlo do rezultata, da naša hrana obiluje škrobom preko dnevnih potreba. Naša hrana je jednolična, jer su škrob i šećer čisti ugljikohidrati i u njima nema ili ima vrlo malo drugih neophodnih sastojaka (bjelanjčevina, masti). Stoga se preporuča domaćicama, da smanje potrošnju škrobnih živežnih namirnica, a da dopuna hranjivih budućih zne salate, voće i variva od po-

VJEŠTAČKE VILICE PREMA MATERNJEM JEZIKU

U martovskom broju »Casopisa Udruženja američkih zubnih ljekara«, objavljen je veoma zanimljiv članak ljekara — dentiste Hauarda Keslera o uzajamnoj vezi između vještačkih vilica i jezika pacijenta kome se one stavljaju. Po njegovom tvrdnju, mnogo je teže načiniti dobru gornju vilicu pacijentu kome je maternji jezik engleski, no drugim ljudima.

Doktor Kesler radi u Klivlendu, u gradu u kome ima veoma mnogo stanovnika kojima maternji jezik nije engleski, tako da je imao mogućnosti da uoči tu razliku. Velika većina pacijenata koji imaju neki drugi jezik za maternji, izgovara glasove »n«, »t«, »d«, »s« i »z« stavljajući vrh jezika odmah iznad gornjih prednjih zuba ili na same zube. Vještačke vilice kod takvih pacijenata ne smetaju pri formiranju i izgovoru tih glasova. Međutim, Englezi i oni kojima je engleski maternji jezik, prilikom izgovora tih istih glasova stavljaju vrh jezika znatno više, točno tamo gdje dolazi iverica vještačke vilice. Na taj način, izgovaranje određenih glasova je otežano, a pacijent ima neprijatan osjećaj da se njegov jezik stalno sudara s nekim stranim predmetom u ustima. Zbog toga doktor Kesler savjetuje svoje kolege da pri izradi vještačkih vilica vode računa i o maternjem jeziku pacijenta i da za Engleze izrađuju naročite vilice kod kojih bi onaj dio koji nalaže na nepce bio kraći i od tanjeg materijala. (S. S.)

»STRUJA« — TLM »BORIS KIDRIČ« 4:1

U okviru Radničke sportske djelatnosti 1. svibnja odigran je finalni susret u nogometu između »Struje« i ekipe TLM »Boris Kidrič«. Susret je završio zasluženom pobjedom »Struje« 4:1 (2:0). Susret je promatralo oko 300 gledalaca. Pobjednik ovog natjecanja uručen je prelazni pehar, dar Kotarskog sindikalnog vijeća.

»ŠIBENIK« — »RADNIČKI« 6:3

U okviru prvomajske proslave odigran je na stadion »Rade Končar« prijateljski nogometni susret između »Šibenika« i »Radničkog«. Nakon bolje igre pobijedio je »Šibenik« sa 6:3.

Podsavezna liga

»DINARA« — »VAL« 4:2 (3:1)

U brzjoj i poletnoj igri »Dinara« je zasluženom pobjedom ekipu »Vala« s rezultatom 4:2. Omjer je mogao biti znatno veći da su igrači domaćeg tima bili snalažljiviji pred golom. Bilo je mnogo zrelih prilika koje su uzbuđivale gledaoce. Čim je lopta krenula sa centra Purić je bio u situaciji da pogodi mrežu. Malo kasnije udarac u stavivu omeo je jednu završnu akciju domaćih. U 9. minuti nakon udarca s ugla Pupavac je doveo svoju momčad u vodstvo. U jednom protunapadu gosti su preko Gligorijevića izjednačili. Taj zgoditak nije obeshrabrio domaće, koji su i dalje silovito napadali i do kraja prvog poluvremena preko Muždala i Pupavca povisili rezultat na 3:1.

U nastavku igre tempo je nešto popustio. Gosti su griješkom domaće obrane smanjili rezultat na 3:2, a u zadnjim minutama Pupavac je postigao četvrti zgoditak za svoju momčad.

Sudio je dobro B. Reić iz Splita.

»RUDAR« — »SOLIN« 2:1 (0:1)

Pred oko 400 gledalaca odigrana je u Siveriću prvenstvena nogometna utakmica SNP-a između domaćeg »Rudara« i »Solina«. Pobijedio je »Rudar« sa 2:1. Strijelci: Jurišić (11 m) i Smaiš (autogol) za »Rudara«, a Ivšek za »Solina«. Sudio Knez iz Šibenika — bez autoriteta.

Igra je s obje strane bila slaba i rastrgana. Gosti su već u 3. minuti došli u vodstvo. Do kraja prvog dijela redali su se naizmjenični napadi, koji su ostali bez rezultata. U nastavku domaći su izjednačili iz jedanaesterca, budući da je Smaiš igrao rukom u kaznenom prostoru. Sredinom poluvremena vratar gostiju fizički je napao suca kojeg su zaštitili igrači funkcioneri »Rudara«. Sudac je zatim iz igre isključio vratar. Pred kraj susreta Nakić II. se probio i uputio udarac na gol, koji je Smaiš samo potvrdio zgoditak. Kod »Rudara« se istakao Nakić I., a kod »Solina« Ferić i Ivšek. (D. Č.)

PRVENSTVO GRADA U KUGLANJU

Na prvenstvu grada u kuglanju po međunarodnom načinu sudjelovalo je osam ekipa. Naslov prvaka premoćno je osvojio »Subičevac«, dok je drugo mjesto zauzela II. ekipa ovog kluba.

Uskoro će započeti natjecanje za prvenstvo kuglačkog podsaveza Šibenik u kojem će učestvovati devet momčadi. Dva najbolje plasirana kluba sudjelovat će na prvenstvu NR Hrvatske u kuglanju po međunarodnom sistemu, kao i šest najboljih pojedinaca.

U TEPLJUHU OSNOVAN OGRANAK STRELJAČKE DRUŽINE

Na inicijativu streljačke družine iz Siverića u Tepljuhu je osnovan ogranak streljačke družine za sela Tepljuh i Biočić. Na osnivačkoj skupštini mještani tih sela pokazali su velik interes za streljaštvom. (D. Č.)

SEOSKE PARTIZANSKE IGRE OMLADINE KOSOVA POLJA

1. maja održane su u Zvijerincu seoske partizanske igre omladine Kosova polja. Nastupile su ekipe iz Zvijerince, Uzdojla, Markovca, Orlica i Ramljana. Takmičenja su održana u trčanju na 100, 200 i 1000 metara, zatim u skoku u vis.